

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2008/25

Karar Sayısı : 2010/20

Karar Günü : 28.1.2010

R.G Tarih-Sayı : 28.04.2010-27565

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN:Bakırköy 3. Çocuk Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU:3.7.2005 günlü, 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu'nun 17. maddesinin Anayasa'nın 10., 37. ve 138. maddelerine aykırılığı savıyla iptali istemidir.

I- OLAY

Yaşı büyük sanıkla birlikte suç işlediği iddia olunan yaşı küçük sanık hakkında dosyası ayrılarak açılan kamu davasında, itiraz konusu kuralın Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan Mahkeme iptali için başvurmuştur.

III- YASA METİNLERİ

A- İtiraz Konusu Yasa Kuralı

3.7.2005 günlü, 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu'nun iptali istenilen 17. maddesi şöyledir:

'(1) Çocukların yetişkinlerle birlikte suç işlemesi hâlinde, soruşturma ve kovuşturma ayrı yürütülür.

(2) Bu hâlde de çocuklar hakkında gerekli tedbirler uygulanmakla beraber, mahkeme lüzum gördüğü takdirde çocuk hakkındaki yargılamayı genel mahkemedeki davanın sonucuna kadar bekletebilir.

(3) Davaların birlikte yürütülmesinin zorunlu görülmesi hâlinde, genel mahkemelerde, yargılamanın her aşamasında, mahkemelerin uygun bulması şartıyla birleştirme kararı verilebilir. Bu takdirde birleştirilen davalar genel mahkemelerde görülür.'

B- Dayanılan Anayasa Kuralları

Başvuru kararında Anayasa'nın 10., 37. ve 138. maddelerine dayanılmıştır.

IV- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi uyarınca, Haşim KILIÇ, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Sacit ADALI, Fulya KANTARCIOĞLU, Ahmet AKYALÇIN, Mehmet ERTEN, A. Necmi ÖZLER, Serdar ÖZGÜLDÜR, Şevket APALAK, Serruh KALELİ ve Zehra

Ayla PERKTAŞ'ın katılımlarıyla 8.4.2008 günü yapılan ilk inceleme toplantısında dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine, oybirliğiyle karar verilmiştir.

V- ESASIN İNCELENMESİ

Başvuru kararı ve ekleri, işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu Yasa kuralı, dayanan Anayasa kuralları, bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Başvuru kararında; küçüklerin kendileri için özel kurulan mahkemelerde yargılanması kadar doğru ve tabii bir şey olmadığı, ancak küçük ve yetişkin sanıkların iştirak halinde suç işlemeleri halinde yargılamaların hangi mahkeme olursa olsun tek bir mahkemede, tek bir hâkim önünde yapılmasının, adaletin tecellisi açısından en doğru sonuç olduğu, bununla birlikte davaların birleştirilmesi tamamen hâkimlerin takdirine bırakıldığından birleştirme tekliflerinin genel mahkemelerce büyük oranda geri çevrildiği, aynı suç nedeniyle yargılama yapan iki mahkemeden farklı kararlar çıkabildiği ve bu durumun kamu vicdanını rahatsız ettiği, adalete gölge düşürdüğü, yine çocuk mahkemesi lüzum gördüğü takdirde çocuk hakkındaki yargılamayı genel mahkemedeki davanın sonucuna kadar bekletebilir kuralının da hâkimin sadece vicdanına ve kanaatine göre hüküm verebileceği ilkesiyle çeliştiği, bir hâkimin hüküm vermesinin bir başka hâkimin vereceği hükme bağlı kalmasının bu ilkeyi zedeleyeceği belirtilerek itiraz konusu kuralın Anayasa'nın 10., 37. ve 138. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

İtiraz konusu kuralla, çocukların yetişkinlerle birlikte suç işlemesi hâlinde, soruşturma ve kovuşturmanın ayrı yürütülmesi esas olmakla birlikte, çocuklar hakkında gerekli tedbirler uygulanmak suretiyle çocuk mahkemesinin gerekli gördüğü takdirde çocuk hakkındaki yargılamayı genel mahkemedeki davanın sonucuna kadar bekletebileceği, davaların birlikte yürütülmesinin zorunlu görülmesi hâlinde ise genel mahkemelerde, yargılamanın her aşamasında, mahkemelerin uygun bulması şartıyla birleştirme kararı verilebileceği ve birleştirilen davaların genel mahkemelerde görüleceği öngörülmektedir.

Çocuk mahkemeleri, Yasa'nın 1. maddesinden de anlaşılacağı üzere, korunma ihtiyacı olan veya suça sürüklenen çocukların korunmasını, haklarının ve esenliklerinin güvence altına alınmasını sağlayan yerlerdir. Bu nedenle Yasa'da çocuk suçluların özel mahkemede, özel bir usul yasasıyla yargılanması öngörülmüştür. İtiraz konusu kuralla da bu kapsamda bir düzenleme getirilmiştir.

Genel ceza yargılaması usulünde olduğu gibi çocukların yetişkinlerle birlikte suç işlemeleri halinde, her failin işlemiş olduğu eylemden dolayı ayrı yargılanması esas olmakla birlikte uyuşmazlıklar arasında bir bağlantı da bulunabilir. Bu durumda bir uyuşmazlığın çözümü başka bir uyuşmazlığın çözümüne bağlı olabileceği gibi yargılamaların birlikte yapılması gerekebilir. Bu tür uyuşmazlıklarda davalar birleştirilebilir ya da bekletici sorun yapılarak diğer davanın sonucu beklenebilir.

Anayasa'nın 'Kanuni hâkim güvencesi' başlıklı 37. maddesinde, 'Hiç kimse kanunen tâbi olduğu mahkemeden başka bir merci önüne çıkarılamaz. Bir kimseyi kanunen tâbi olduğu mahkemeden başka bir merci önüne çıkarma sonucunu doğuran yargı yetkisine sahip olağanüstü merciler kurulamaz.' denilmiştir.

Anayasa Mahkemesinin önceki kararlarında belirtildiği gibi, doğal yargıç ilkesi suçun işlenmesinden veya çekişmenin doğmasından önce davayı görecek yargı yerini yasanın belirlemesi şeklinde tanımlanmaktadır. Başka bir anlatımla doğal yargıç ilkesi, yargılama makamlarının suçun işlenmesinden veya çekişmenin meydana gelmesinden sonra özel olarak kurulmasına veya yargıcın atanmasına engel oluşturmaktadır.

İtiraz konusu kuralın üçüncü fıkrasındaki düzenleme ile, birlikte işlenen suçlara ilişkin birleştirme kararı verilerek, sanıkların aynı ceza mahkemesinde yargılanmalarıyla adaletin daha iyi gerçekleşmesi ve aynı konuda farklı kararların ortaya çıkmasına engel olunması amaçlanmaktadır. Bağlantı sebebiyle işlenen suçun niteliğinden ve mahkemelerin uygun bulmasına bağlı olarak davaların birlikte yürütülmesinin zorunlu görülmesi nedeniyle, çocuk yetişkinle birlikte, olaydan sonra kurulmuş olağanüstü bir mahkemede değil olaydan önce kurulmuş genel mahkemede yargılanmaktadır. Kural, belirli bir suçun işlenmesinden sonra bu suça ilişkin davayı görecek yargı yerini belirlemediğinden doğal yargıç ilkesine aykırı görülmemiştir.

Anayasa'nın 138. maddesinin birinci fıkrasında ise, hâkimlerin görevlerinde bağımsız oldukları, Anayasa'ya, yasalara ve hukuka uygun olarak vicdanî kanaatlerine göre hüküm verecekleri belirtilmektedir.

Kuralın ikinci fıkrasına göre, çocuk mahkemesindeki hâkimin gerekli gördüğü takdirde genel mahkemedeki davanın sonucunu beklemesi, Anayasa'nın 138. maddesinde açıklanan vicdanî kanaatlerine göre karar verecek hâkime emir ve talimat verilmesi, tavsiye ve telkinde bulunulması şeklinde anlaşılamaz. Burada hâkim bir uyuşmazlıkla ilgili karar verirken, çocuk hakkında koruyucu ve destekleyici tedbirleri uygulamak suretiyle gerekli görürse yargılamayı genel mahkemedeki davanın sonuna kadar bekletmekte ve bağlantı nedeniyle başka bir mahkemenin kararına dayanmaktadır. Bununla birlikte çocuk hakkında yargılamayı yapan mahkemenin her olayı değerlendirerek bekletici mesele sayma ya da saymama takdirindedir. Kaldı ki genel mahkemedeki davanın sonucu, çocuk mahkemesi için bağlayıcı da değildir.

Açıklanan nedenlerle Kural Anayasa'nın 37. ve 138. maddelerine aykırı değildir. İtiraz isteminin reddi gerekir.

Kural'ın Anayasa'nın 10. maddesiyle ilgisi görülmemiştir.

VI- SONUÇ

3.7.2005 günlü, 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu'nun 17. maddesinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve itirazın REDDİNE, 28.1.2010 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan

Başkanvekili

Üye

Haşim KILIÇ

Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Sacit ADALI

Esas Sayısı : 2008/25
Karar Sayısı : 2010/20

Üye

Fulya KANTARCIOĞLU

Üye

Ahmet AKYALÇIN

Üye

Mehmet ERTEN

Üye

Mustafa YILDIRIM

Üye

A. Necmi ÖZLER

Üye

Şevket APALAK

Üye

Serruh KALELİ

Üye

Zehra Ayla PERKTAŞ